

COMBATING CORRUPTION AND ORGANIZED CRIME IN THE EUROPEAN UNION

Veliko P. Petrov, Hristo A. Hristov

*National Military University "Vasil Levski", Faculty of Artillery, Air Defense and Communications
and Information Systems, Department of Information Security; town of Shumen.
Shumen university „Bishop Konstantin Preslavski”, Shumen city, Faculty of technical sciences,
Department „Management of security systems”*

Abstract: *This report aims to familiarize readers with two very serious problems of our time, namely organized crime and corruption, which are one of the greatest threats to the security and stable economic development of the countries of the European Union. The phenomena of organized crime and corruption usually have a cross-border dimension which requires close cooperation from national competent authorities supported by EU instruments and a European action plan to eradicate these phenomena. The fight against corruption in the EU is becoming more and more of a Community nature, largely because of the proven criminal symbiosis between it and organized crime, and its destructive impact on measures relating to the area of freedom, security and justice. Action programs and action plans adopted by the EU to combat organized crime, terrorism, fraud, money laundering and other serious crimes also include a special anti-corruption section.*

Keywords: *corruption, organized crime*

БОРБАТА С КОРУПЦИЯТА И ОРГАНИЗИРАНАТА ПРЕСТЪПНОСТ В ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

Велико П. Петров, Христо А. Христов

Организираната престъпност, корупцията и изпирането на пари в Европейския съюз (ЕС) и в останалата част на света нарастват и оказват неблагоприятно въздействие върху сигурността на европейските граждани и интересите на европейските предприятия, което може да доведе до подкопаване на общественото доверие в демокрацията и нейните институции. Явленията, свързани с организираната престъпност, корупцията и изпирането на пари, обикновено имат трансгранично измерение, което изисква тясно сътрудничество от страна на националните компетентни органи, подпомагано от инструменти на ЕС, и европейски план за действие за изкореняване на тези явления.

Корупцията и организираната престъпност са проблеми, с които се сблъскват всички модерни общества, включително и страните-членки на Европейския съюз. Корупцията продължава да бъде предизвикателство за Европа, която засяга всички държави-членки на Европейския съюз и коства около 120 милиарда евро годишно на икономиката на ЕС. По показател на „Трансперънси интернешънъл” за усещане за корупция България се справя най-зле в сравнение с всички останали държави от ЕС.

Корупцията е явление, познато на човечеството от хилядолетия. Това явление представлява злоупотреба със служебното положение за неслужебни цели, като към корупционните действия се отнасят: *подкуп, изнудване, влияние върху незаконната търговия, измама*. Въздействието на корупцията върху обществото е толкова негативно, разрушително и мащабно, че необходимостта от предприемането на мерки за нейното ограничаване не подлежи на съмнение. През последните

години то отново е обект на засилен обществен интерес и предмет на множество социологически, политологични, икономически, правни и други изследвания.

Определението на термина „корупция” в изготвената от Съвета на Европа *Гражданска конвенция за корупцията* е следното: „Искането, предлагането, даването или приемането, пряко или косвено, на подкуп или всяка друга неследваща се облага или обещаването на такава, което засяга надлежното изпълнение на някое задължение или поведението, което се изисква от приемащия подкупа, неполагащата се облага или обещаването на такава”¹. Същото определение се използва и в българското законодателство. Друга дефиниция за „корупция” може да бъде открита в Юридическият речник от 1994 г. В него корупцията има следното определение: „Антиобществено явление, характеризиращо се с морална поквара на личността или социална група и с противозаконно използване на служебно или друго положение за получаване на противозаконна облага. Най-ярката проява на корупция е подкупът”.

Корупцията е лост за създаване на благоприятни условия за проникването на организираната престъпност в законната икономика, най-вече чрез възлагането на обществени поръчки или реализирането на публично-частни партньорства. Тези отрицателни явления застрашават демокрацията, правата на човека и върховенството на правото, подкопават икономическото и социалното развитие, разклащат нравствените устои на обществото.

Организираната престъпност се появява при наличието на определени исторически условия – дезорганизирано общество, в което престъпленията са източник на доход. При тези условия обикновено се създават тайни затворени организирани общества, подчинени на закона на мълчанието. Другата линия предпоставя икономически условия, свързани с развитието на търговията, пазара и нови икономически отношения като в по-ново време тези условия създават организации, целящи големи печалби, с определена икономическа роля в обществото и стремеж към политическата и финансова власт.

Големите престъпни организации, които са с господстващо положение в съвременната престъпност са интернационални. Реформираната организирана престъпност използва нови средства, основните сред които са рекетът и корумпирането. Постепенно силовите методи биват изоставяни за сметка на използване на корупционни практики. Легитимират се престъпни структури, след като бива допусната съвместна икономическа дейност между държавни и частни групировки. Организираната престъпност придобива силно влияние в политическата власт и в органите на съдебната власт, а това води до финансово обвързване на групировките с политици, магистрати, високопоставени лица в администрацията на дадена страна.

Много от престъпленията и митническите нарушения по границите са свързани с организираната престъпност и се съпътстват от реална опасност от корумпиране на митнически служители, гранични полицаи, дознатели и магистрати. Нарастването на общественоопасните прояви в световен мащаб налагат създаването на международни инструменти за противодействието им.

Ангажираността на държавите и международните организации се проявява в приемането на актове, съдържащи мерки за борба с престъпността. Сътрудничеството между тях се осъществява чрез конвенции, резолюции и препоръки, визиращи различни прояви на общественоопасно поведение – тероризъм, трафик на наркотици, корупция, компютърни престъпления и др. Актове в тези области имат ООН, Съветът на Европа, Европейският съюз, Г-8 и други².

Ангажираността на държавите и международните организации се проявява в приемането на актове, съдържащи мерки за борба с трансграничната организирана престъпност. Сътрудничеството между тях се осъществява чрез конвенции, резолюции и препоръки, визиращи различни прояви на общественоопасно поведение.

1 Гражданска конвенция за корупцията, изготвена от Съвета на Европа, ратифицирана със закон, приет от 38-то НС на 10.05.2000 г., обн., ДВ, бр. 42 от 23.05.2000 г., издадена от Министерството на правосъдието, обн., ДВ, бр. 102 от 21.11.2003 г., в сила за Република България от 01.11.2003 г.

2 Велико П. Петров, Международно правно сътрудничество между страните от Европейския съюз за противодействие на корупционните престъпления, Научна конференция 2012 „Защитата на информацията – състояние и перспективи”, Сб. научни трудове на факултет „А, ПВО и КИС” при НВУ „В. Левски”, Шумен, 2012 г., ISBN 978-954-9681-49-9

Корупцията, заедно с организираната престъпност и въвеждането на повече ред и сигурност в държавата, бе един от трите съществени проблема, които бяха посочени като възможна основна пречка за присъединяването на България към Европейския съюз на 01.01.2007 г. Единадесет години след присъединяването на страната ни към ЕС борбата с корупцията, особено в правоохранителните и правоприлагащите институции като основен стълб на сектора за сигурност, продължава да има първостепенно значение. Високото равнище на корупция в България продължава да бъде причина част от държавите, включени в Шенгенското пространство, да се противопоставят на идеята нашата страна да бъде приета в него.

В борбата с корупцията България е най-зле представящата се държава в ЕС въпреки факта, че е поставена под специален механизъм за сътрудничество от Комисията от 2007 година насам. Механизмът за сътрудничество и проверка (МСП) беше създаден при присъединяването на България към Европейския съюз през 2007 г.³, за да се преодолеят слабостите в съдебната реформа и борбата срещу корупцията и организираната престъпност. Оттогава досега докладите по МСП са имали за задача да способстват за насочването на усилията на българските органи чрез конкретни препоръки и са отразявали постигнатия напредък.

Основен измерител за корупционната среда е ежегодното изготвяне на индекс от асоциацията „Прозрачност без граници“. Според Индекса за възприятие на корупцията през 2016 г. на „Прозрачност без граници“, България за поредна година остава най-корумпираната страна в Европейския съюз, а в световната класация е на 75-то място от общо 176 страни^{4 5}, а през 2017 година страната заема 71-во място в световната класация.

Световният опит показва, че дори в страните с развита административна система и контролни механизми корупцията не може да бъде овладяна без съдействието на гражданското общество и независимите средства за масово осведомяване. Практиката в развитите демокрации свидетелства за нарасналото значение на включването на професионалните организации и другите граждански структури в усилията за утвърждаване ценностите на прозрачността, публичността и демокрацията. Особено важен е потенциалът на изграждането на механизми и успешни практики на партньорство между държавните институции, неправителствените организации и частните медии в сфери като обществения контрол върху дейността на администрацията, защитата на правата на гражданите, саморегулирането чрез въвеждане в практиката на ефективни кодекси на поведение, инициирането на независим мониторинг, разгръщането на антикорупционна разяснителна и образователна дейност.

Противодействието на корупцията залегна в дневния ред на редица международни организации и финансови институции като ООН⁶, Световната банка, Организацията за икономическо сътрудничество и развитие, Съвета на Европа, Европейския съюз и др. Антикорупцията се наложи като основно поле на дейност за множество национални и международни правителствени и неправителствени организации, в рамките на което гражданското общество отстоява съвременните стандарти за прозрачност и публичност на държавните институции и допринася за превенцията на корупцията във всички обществени сектори. Същевременно редица държави в света приеха комплексни програми и мерки за ограничаване на корупционните рискове в контекста на реформите в публичната сфера и утвърждаването на стандартите на почтеност в международните икономически отношения.

Корупцията и необходимостта от противодействие на нейните прояви все повече се тълкуват като ключови критерии за утвърждаването на демократичните институции и за въвеждането на съвременните стандарти на прозрачност и демократичен контрол в управлението на обществото. Понятието „антикорупция“ е в много отношения по-широко и обхватно от

3 Заключение на Съвета на министрите, 17 октомври 2006 г. (13339/06); Решение на Комисията от 13 декември 2006 г. за създаване на механизъм за сътрудничество и проверка на напредъка на България в постигането на специфични цели в областите на съдебната реформа и борбата срещу корупцията и организираната престъпност (нотифицирано под номер С(2006) 6570).

4 Индекс за възприятие на корупцията за 2016г., Асоциация „Прозрачност без граници“

5 Център за превенция и противодействие на корупцията и организираната престъпност, кратък доклад „Анализ на органите по превенция и противодействие на корупцията в Република България“, София, април 2017 г., стр. 6.

6 Конвенция на ООН срещу корупцията, приета с резолюция 58/4 на Генералната асамблея от 31 октомври 2003 г. Ратифицирана със закон, приет от 40-то Народно събрание на 03.08.2006 г., ДВ, бр. 66 от 15.11.2006 г. Издадена от Министерството на правосъдието, обн., ДВ, бр. 89 от 3.11.2006 г., в сила за Република България от 20.10.2006 г.

действията на правоохранителните и правораздавателните органи за пресичане и санкциониране на корупцията. То включва противодействие както на криминализираните форми на подкупност, така и практики, които се определят като меки форми на корупция.

Усилията на всички организации, участващи в сектора за сигурност, имат особено важно място в дефинирането на приоритетите и ефективното противодействие на корупцията, включващо превенцията в най-широкия смисъл на тази дума. Превенцията и противодействието на административната и на политическата корупция изискват по-тясно взаимодействие и координация между публичните институции и изграждане на ефективни антикорупционни звена.

Борбата срещу организираната престъпност заема ключово място в политиките на Европейския съюз за създаване на европейско пространство на свобода, сигурност и справедливост. Транснационалната престъпност с организиран характер се превръща в сериозна заплаха за ЕС с разгръщането на процесите на глобализацията, специфичен елемент от който е и европейската интеграция. Основните сфери на престъпна дейност с организиран характер са незаконния трафик на наркотици, оръжие и хора, международните финансови измами, рекет, корупция, проституция, хазарт, изпиране на пари и други. Придобитите по престъпен начин средства се включват чрез операции по изпиране на пари в легалната икономика, като с това се затруднява разкриването на този вид престъпност. Организираната престъпност ражда корупцията, а тя превръща държавните служители в престъпници.

Борбата срещу организираната престъпност изисква преди всичко засилено полицейско сътрудничество, ангажиращо 1,2 млн. полицейски служители в страните-членки на ЕС и е важно да не се допусне разноръчност и разпиляване на този потенциал, тъй като новият характер на заплахите изисква наднационално сътрудничество. Обмяната на полицейска информация между страните-членки изисква общи стандарти и достъп до информационните масиви на полицията. В ЕС се поставя задачата за сформирание на съвместни митнически учреждения, както и по-честото и системно сътрудничество между полицейските и съдебните органи в страните-членки.

По-голяма част от проявите на организираната престъпност са предвидени като престъпления в националните законодателства на държавите. На международно равнище обаче предстои редица общественоопасни форми на организирана престъпност да бъдат определени като международни престъпления.

Организираната престъпност, корупцията и изпирането на пари обикновено имат трансгранично измерение, което изисква тясно сътрудничество между компетентните национални органи и между националните органи и съответните агенции на ЕС. Полицейското и съдебното сътрудничество чрез обмен на информация между националните органи е от съществено значение, за да се предприемат ефективни мерки за борба срещу корупцията и организираната престъпност. Трансграничното полицейско и съдебно сътрудничество се характеризира с прекомерно дълги бюрократични процедури, които възпрепятстват неговата ефективност и застрашават ефикасността на борбата с организираната престъпност, корупцията и изпирането на пари на равнището на ЕС.

Необходимо е да се подобри трансграничното полицейско и съдебно сътрудничество, чрез споделянето на информация между тях и посредством Европол и Евроюст и осигуряване на подходящо обучение и техническа подкрепа, включително чрез Европейския полицейски колеж и Европейската мрежа за съдебно обучение.

Законодателната рамка в правото на отделните държави при регулирането на противодействието и борбата с корупцията се очертават два подхода:

1) Подробна законодателна уредба в законодателството относно наказателното правораздаване – в Белгия (Централно антикорупционно бюро към федералната полиция и Централно бюро за разследване на корупция в системата на Прокуратурата); Испания (Специализираната прокуратура Антимafia), Великобритания, Германия. Този подход се отличава:

- със стремеж за относително подробно и детайлно уреждане на основните корупционни престъпления и способите за тяхното разкриване и разследване;
- изграждане на специализирани звена в рамките на съдебната система и/или полицията;
- предвиждане на допълнителни мерки в гражданското законодателство за превенция на корупционно поведение и извършване на корупционни престъпления;
- ратифициране на международноправни актове относно корупцията.

2) Самостоятелно законодателно уреждане на противодействието и борбата с корупцията – Румъния, Полша, Казахстан. Този подход се отличава:

- със самостоятелен антикорупционен закон;
- с изграждане на отделна система от специализирани органи с разследващи и превантивни функции;
- липса на „дублиращи“ функции с органи от правосъдната система;
- приемане на комплекс от закони, ограничаващи корупцията;
- присъединяване към единни международни стандарти и добри практики в борбата с корупцията;

Законодателната рамка в актовете на ЕС за противодействие и борбата с корупцията се отличава със следните особености:

1) Могат да се очертаят три групи актове:

- актове, пряко регулиращи обществените отношения във връзка с борбата с корупцията;
- актове, които имат препоръчително - рамкиращ характер по отношение необходимостта от въвеждане на определени правни институти в националните законодателства;
- актове, които имат смесен характер: въвеждат някои основни понятия и/или дават легални дефиниции относно корупцията и свързаните с нея последици и дават препоръки за изграждане на националното законодателство. Много от актовете на Европейския съюз дефинират понятията активна и пасивна корупция, измама, както и лицата, които могат да бъдат субекти на корупционни правонарушения. В някои от случаите тези актове са отворени и към държави, които не са членове на ЕС.

2) Съществуват тенденции към изграждане на единни международни стандарти за разкриване, разследване и доказване на корупционни престъпления;

3) Създава се система от нормативни актове, които не регламентират пряко противодействието на корупцията, но имат пряко отношение към изграждане на правила, свързани с регулиране на последиците от корупционни действия и поведение;

4) В структурно отношение повечето международни договори се отличават с типизирана структура, която обхваща: преамбюл, общи разпоредби, в които се дават някои определения, посочват се целите на акта и неговото приложно поле, мерките, които трябва да се осигурят на национално ниво, разпоредби относно международното сътрудничество, разпоредби, уреждащи влизането в сила, изменението и денонсирането на договорите;

5) Прокарва се идеята макар и плахо за създаване на единна система на наказателно правораздаване в рамките на ЕС. Една от стъпките е създаването на CORPUS JURIS, в който се предлага кодификация на наказателното правораздаване. Предвижда се:

- система от престъпления в която са обхванати престъпленията, извършвани от длъжностни лица, като на първо място е посочено престъплението корупция (чл. 5 от CORPUS JURIS);

- създаване на институциите на европейския прокурор и съдия по свободите;
- единна процедура за разглеждане на делата за предвидените в CORPUS JURIS престъпления.

Държавите-членки предприемат действия за борба с измамите и всяка незаконна дейност, засягаща финансовите интереси на Съюза. С цел повишаване ефективността на действията за борба с измамите и други незаконни дейности в ущърб на интересите на Общността на 28 април 1999 г. с Решение на Комисията 1999/352/ЕО е създадена **Европейската служба за борба с измамите (ОЛАФ)** и е приет Регламент (ЕО) № 1073/1999 на Европейския Парламент и на Съвета от 25 май 1999 година относно разследванията, провеждани от Европейската служба за борба с измамите. Службата е натоварена с отговорност за провеждане на административни разследвания, като средство за борба с измамите, и има специален статут на независим орган за разследване в рамките на Европейската комисия. ОЛАФ упражнява правомощията за разследване на Комисията в съответствие със законодателството на ЕС и влезлите в сила споразумения с трети страни. Европейската служба за борба с измамите провежда своята дейност в тясно взаимодействие с Координационните служби за борба с измамите – АФКОС на държавите-членки (Anti-Fraud Co-ordination Service – AFCOS), с които осъществява ефективно сътрудничество и обмен на информация, включително информация от оперативен характер, като

по този начин осигурява в рамките на Съюза единодействие и координация на борбата с измамите и нередностите. Наред с посочените задължения в чл. 325 (1) от ДФЕС, в чл. 325 (2) се предвижда, държавите-членки да предприемат същите мерки за предотвратяване на измами, засягащи финансовите интереси на Съюза, каквито биха предприели при предотвратяване на измами, засягащи собствените им финансови интереси.

С приемането на Хагската програма за укрепване на свободата, сигурността и правосъдието в ЕС през 2004 г. Съветът на ЕС определи противодействието и превенцията на организираната престъпност като приоритет в политиката на Общността. В плана за изпълнение на програмата и в Съобщението на Комисията до Съвета и Европейския парламент от 2 юни 2005 г. се предвижда разработването на стратегическа концепция за борба с организираната престъпност, основаваща се на проактивно събиране на информация и разузнавателни данни, превенция и сътрудничество между правоприлагащите и съдебните органи, трети страни и организации. Така се поставя началото на *европейската оценка на заплахите от организираната престъпност* (на англ. съкратено ОСТА), изготвена за първи път в края на 2005 г. от Европол⁷. ОСТА е документ, насочен към бъдещето, който поставя акцент върху качествената оценка на многоаспектния феномен организирана престъпност.

На 5 октомври 2010 г. Постоянният комитет за оперативно сътрудничество в областта на вътрешната сигурност (COSI) постигна съгласие за установяването на цикъл на политиката на ЕС за борба с организираната и тежката международна престъпност и набеляза отделните стъпки, необходими за пълното му прилагане. Заключенията на Съвета относно създаването и прилагането на *цикъл на политиката на ЕС за борба с организираната и тежката международна престъпност* бяха приети от Съвета на 8 ноември 2010 г.

Новият цикъл на политиката започна с представянето от Европол на 9 март 2017 г. на доклада EU SOCTA за 2017 г. В доклада се разглеждат потенциалните **връзки между тежката и организираната престъпност и тероризма**⁸. В EU SOCTA за 2017 г. се препоръчва вниманието да се съсредоточи върху петте приоритетни заплахи от престъпност: 1) **киберпрестъпност**, 2) **производство, трафик и разпространение на наркотици**, 3) **контрабанда на мигранти**, (4) **организирани обири и кражби** (организирана престъпност, засягаща собствеността) и 5) **трафик на хора**. В доклада се препоръчва също така да се разрешат три взаимосвързани проблема, които способстват или насърчават всички форми на тежката и организираната престъпност: а) документните измами, б), финансирането на престъпления, включително изпирането на пари, и в) онлайн търговията с незаконни стоки и услуги.

Въз основа на EU SOCTA за 2017 г. Комисията и председателството на Съвета са в процес на изготвяне на своите предложения за приоритетите на новия цикъл в политиката на ЕС за периода 2018-2021 г. за справяне с престъпността, които се обсъжда в рамките на Постоянния комитет за оперативно сътрудничество в областта на вътрешната сигурност и се одобрява през юни 2017 г. от Съвета по правосъдие и вътрешни работи.

В EU SOCTA за 2017 г. е подчертан следния ключов проблем, а именно **използването на нови технологии от престъпниците**. За почти всички видове организирана престъпност престъпниците разширяват обхвата на технологиите и ги приспособяват все по-умело и с все по-голямо въздействие. Използването на интернет за всички видове незаконна търговия със стоки и услуги се увеличи значително. Това налага правоприлагащите органи да бъдат оборудвани с подходящи средства за борба с този вид онлайн престъпност и да се обучават и учат заедно. Агенцията на Европейския съюз за обучение в областта на правоприлагането ще изиграе ключова роля при осигуряването на подходящо обучение за правоприлагащите служители на първа линия в съответствие с приоритетите на политиката и установените заплахи.

В EU SOCTA за 2017 г. се подчертава, че съществува и важно **външно измерение на тежката и организираната престъпност**. Хора от над 180 различни националности - пребиваващи в ЕС или извън него, участват в организирана престъпна дейност в рамките на ЕС. Около 40 % от заподозрените лица не са граждани на държавите членки. Основните пътища за

⁷ Оценка на заплахите от тежка организирана престъпност 2010г.-2011г., Център за изследване на демокрацията, София 2012 г., стр.10

⁸ COM(2016) 230 final, 20.4.2016 г.

трафик, свързани със заплахите от организираната престъпност, тръгват от държави извън ЕС. Работи се за преодоляване на заплахите от организираната престъпност във външен план⁹. Важно е да се отговори на заплахите от тежката и организираната престъпност, като се продължи осигуряването на връзки между вътрешната сигурност на ЕС и външната му дейност, включително чрез сътрудничество на Европол с трети държави.

Приоритетите за периода 2018–2021 г. на ЕС в борбата с тежката и организираната престъпност са:

- 1) киберпрестъпност;
- 2) производство, трафик и разпространение на наркотици;
- 3) контрабанда на мигранти;
- 4) организирана престъпност, засягаща собствеността;
- 5) трафик на хора;
- 6) трафик на огнестрелни оръжия;
- 7) трансгранични измами с ДДС;
- 8) престъпления против околната среда.

SOCTA се изготвя от Отдела по операции на Европол, който се основава на широк принос от външни партньори, включително държави-членки, трети държави и организации: Eurojust (Евроюст) и Frontex (Фронтекс)

Програмата за сигурност определя три приоритета за действия на ЕС, като се насочва към областите, в които съюзът би могъл да има значителен принос:

1) Тероризмът и радикализацията са значителни заплахи за вътрешната сигурност на ЕС;

2) Организираната престъпност има огромна човешка, социална и икономическа цена – в това число незаконното превеждане на хора през граница, трафика на хора, трафика на огнестрелни оръжия, наркотици, екологичните, финансовите и икономическите престъпления;

3) Киберпрестъпността предлага огромна потенциална печалба за престъпниците, тъй като животът ни, в това число търговията и банкирането, се преместват в онлайн пространството. Подобряването на ответните действия на правоприлагащите и съдебните органи спрямо киберпрестъпността е приоритет в Европейската програма за сигурност.

Международните организации за борба с корупцията и организираната престъпност са следните:

– **Организацията на обединените нации е международна организация**, основана през 1945 г., която е отговорна за поддържането на международния мир и сигурност; развиване на близките отношения между народите; насърчаване на социалния прогрес, по-добри стандарти на живот и права на човека;

– **Световната банка** е международна финансова институция, която предоставя заеми на развиващите се страни за капиталови програми. Тя се състои от две институции: *Международната банка за възстановяване и развитие* и *Международната асоциация за развитие*. Световната банка е компонент на Групата на Световната банка и е член на Групата за развитие на ООН. Официална цел на Световната банка е намаляването на бедността. Според нейните членове на споразумение, всички свои решения трябва да се ръководят от ангажимент за насърчаване на чуждестранните инвестиции, международната търговия и за улесняване на капиталовите инвестиции;

– **Международната академия за борба с корупцията (IACA)** е млада институция със седалище в Лаксенбург (Виена), Австрия. Тя има уникален двоен характер като международна организация и академия, създадена по силата на международното право. „IACA” се стреми да преодолее пропуските в знанията и практиката в областта на борбата с корупцията. Нейният избирателен район се състои от 68 държави-членки на ООН и 3 международни организации;

– **Групата на държавите, борещи се срещу корупцията (ГРЕКО) към Съвета на Европа** е антикорупционна мониторингова организация със седалище в Страсбург, Франция. Целта на организацията е да подобри капацитета на своите членове за борба с корупцията чрез мониторинг

⁹ Това включва проекти, финансирани от ЕС (например в Западните Балкани и региона Сахел), мисии по линия на общата политика за сигурност и отбрана (като например EUNAVFOR Med операция Sophia, която изрично е разработена така, че да се разруши също бизнес моделът на контрабандистите), както и мисиите за управление на границите в трети държави.

на спазването на стандартите на Съвета на Европа за борба с корупцията посредством динамичен процес на взаимно оценяване и партньорски натиск;

– **Организацията за сигурност и сътрудничество в Европа (ОССЕ)** е най-голямата световна междуправителствена организация в областта на сигурността, която включва всички страни от Европа, САЩ и Канада и ОНД. Мандатът ѝ включва контрол над въоръжаването и утвърждаване на човешките права, свободата на пресата и честните избори. Има персонал от 550 души в седалището си във Виена, Австрия и 2 300 души на други места. Началото ѝ е поставено на Конференцията за сигурност и сътрудничество в Европа (CSCE), състояла се през 1975 г. в Хелзинки, Финландия. В нея участват 57 държави, покриващи повечето от Северното полукълбо;

– **Европейската служба за борба с корупцията (ОЛАФ)** е генерална дирекция в структурата на Европейската комисия, задължена от Европейския съюз със защитата на финансовите му интереси. Нейната задача е да се бори по отговорен, прозрачен и ефективен начин с финансовите измами, засягащи бюджета на Съюза, с корупцията, както и с други нередни дейности, включително с лошото управление на европейските институции;

– **Евроюст е агенция на Европейския съюз (ЕС)**, занимаваща се с съдебно сътрудничество по наказателноправни въпроси. Седалището на Евроюст се намира в Хага, Холандия. Основана през 2002 г., тя е била създадена, за да се подобри работата с тежката трансгранична и организирана престъпност чрез стимулиране на следствени и прокурорски координации между агенциите на държавите-членки на ЕС;

– **Европейски партньори срещу корупцията (ЕРАС)** е независима, неформална мрежа, обединяваща повече от 60 антикорупционни власти и полицейски надзорни органи от Съвета на страните-членки в Европа. Те имат различни видове умения, компетенции и разнообразни правни форми. Европейската служба за борба с измамите (OLAF) също е член. ЕРАС предлага среда за обмяна на опит измежду партньорите, за откриването на нови възможности и сътрудничество отвъд националните граници в разработването на общи стратегии и високи професионални стандарти.

– **Европол** е правоохранителна организация на Европейския съюз със седалище в Хага, Холандия. Има за цел да координира дейността на полицейските служби на европейските държави в предотвратяването и борбата им с тежката международна организирана престъпност. Акценти в работата на Европол са борбата с тероризма, превенция на нелегалната търговия с оръжие, борба с наркотрафика, детската порнография и прането на пари;

– **Международната организация на криминалната полиция, широко известна като Интерпол**, координира международното сътрудничество на полицейските органи в различните страни в борбата с криминалната престъпност. Седалището на Интерпол се намира в Лион, Франция.

Изводи:

1) Корупцията вреди сериозно на икономиката и на обществото като цяло. Много държави по света страдат от дълбоко вкоренена корупция, която спъва икономическото развитие, разклаща основите на демокрацията и вреди на социалната справедливост и върховенството на закона. Държавите-членки на ЕС, не остават незасегнати от тази реалност. Корупцията е явление, което трудно може да бъде изкоренено. Необходимо е усилията да се насочат към ограничаване на това явление, да се приложат методи и техники, а така също и модели за противодействие на корупцията с оглед нейното ограничаване в общественото развитие на дадена страна.

2) Държавите-членки на ЕС, разполагат с необходимите правни инструменти и институции за превенция и борба с корупцията. Резултатите от тях обаче не са задоволителни навсякъде в ЕС. Антикорупционните разпоредби не винаги се прилагат убедително, не се предприемат достатъчно ефективни действия за решаване на всеобхватните проблеми, а компетентните институции не винаги разполагат с достатъчен капацитет да прилагат съответните разпоредби. Заявяването на намерения е все пак твърде далеч от постигането на конкретни резултати и често изглежда, че липсва истинска политическа воля за изкореняване на корупцията.

3) Борбата с корупцията в ЕС придобива все повече общностен характер предимно поради доказаната престъпна симбиоза между нея и организираната престъпност, както и поради разрушителното ѝ въздействие върху мерките, свързани с изграждането на пространството на

свобода, сигурност и правосъдие. В приетите от ЕС програми и планове за действие за борба с организираната престъпност, тероризма, измамата, прането на пари и други сериозни престъпления, има включен и специален раздел за борба с корупцията.

4) Оценката на заплахата от тежката и организираната престъпност от 2017 г. е добра основа за определяне на приоритетите на ЕС в борбата с престъпността за следващите четири години. Одобрени са следните осем заплахи от престъпност като приоритети в цикъла на политиката на ЕС за борба с организираната и тежката международна престъпност за периода 2018-2021 г.: киберпрестъпността, престъпността, свързана с наркотици, организираната престъпност, засягаща собствеността, трафика на хора, трафика на огнестрелни оръжия, измамите с ДДС и престъпленията против околната среда.

5) Създаването на законодателство за противодействие на корупцията и организираната престъпност е само първата стъпка от тяхното предотвратяване. Следващата и не по-малко важна дейност е свързана с приложението на съответното законодателство, защото, както е известно, дори и най-съвършеният закон е неефективен, ако не се прилага стриктно.

References:

1. Център за превенция и противодействие на корупцията и организираната престъпност, кратък доклад „Анализ на органите по превенция и противодействие на корупцията в Република България”, София, април 2017 г.
2. Доклад относно борбата срещу корупцията и действия, произтичащи от резолюцията на специалната комисия по организираната престъпност, корупцията и изпирането на пари (2015/2110(INI)) Комисия по граждански свободи, правосъдие и вътрешни работи, Докладчик: Лаура Ферара, 7.10.2016, A8-0284/2016.
3. Резолюция на Европейския парламент от 25 октомври 2016 г. относно борбата срещу корупцията и действия, произтичащи от резолюцията на специалната комисия по организираната престъпност, корупцията и изпирането на пари (2015/2110(INI)), октомври 2016 г.
4. Доклад на Комисията до Съвета и до Европейския парламент от 3 февруари 2014 г., озаглавен „Доклад на ЕС за борбата с корупцията“ COM(2014)0038
5. Резолюция на Европейския парламент от 23 октомври 2013 г. относно организираната престъпност, корупцията и изпирането на пари: препоръки относно действията и инициативите, които следва да бъдат предприети (окончателен доклад) (2013/2107(INI)), октомври 2013 г.
6. Любомир Авджийски, Антикорупционната политика на България, Институт за пазарна икономика, април 2016, avdjiiski@ime.bg
7. Работен документ относно организираната престъпност, Специална комисия по организираната престъпност, корупцията и изпирането на пари, Докладчик: Salvatore Iacolino, 1.10.2012,
8. Велико П. Петров, Международно правно сътрудничество между страните от Европейския съюз за противодействие на корупционните престъпления, Научна конференция 2012 „Защитата на информацията – състояние и перспективи”, Сб. научни трудове на факултет „А, ПВО и КИС” при НВУ „В. Левски”, Шумен, 2012 г., ISBN 978-954-9681-49-9
9. Венета Кокалова, Европейско сътрудничество за борба срещу организираната престъпност, 2009 г.
10. Лидия Ст. Велкова, Корупцията – заплахата за икономическата сигурност, 2015 г., Издателство „Дио Мира”, ISBN 978-954-2977-22-3
11. Велико П. Петров, Възникване и развитие на трансграничната организирана престъпност в света, Международна научна конференция „Отбранителни технологии“ Шумен, България 2017, Издателски комплекс на НВУ „В. Левски” – факултет „А, ПВО и КИС”, Шумен, България 2017, ISSN 2367-7902
12. Велико П. Петров, Цикъл на политиката на европейския съюз за борба с организираната и тежката международна престъпност, Международна научна конференция „Отбранителни технологии“ Шумен, България 2017, Издателски комплекс на НВУ „В. Левски” – факултет „А, ПВО и КИС”, Шумен, България 2017, ISSN 2367-7902

13. Предложение за Директива на Европейския парламент и на Съвета за обезпечаване и конфискация на облаги от престъпна дейност в Европейския съюз, Брюксел, 12.3.2012 г., COM(2012) 85 final, 2012/0036 (COD)

14. Резюме на законодателно проучване на тема: „Законодателен опит и нормативна база относно статута на институции и органи за борба с корупцията в страни от ЕС”, 2007 г.

15. Павлина Панова, Ралица Илкова, Корупционни престъпления. София, Сиби, 2006 г.

16. Оценка на заплахите от тежка организирана престъпност 2010г.-2011г., Център за изследване на демокрацията, София 2012 г.

17. Доклад относно организираната престъпност в Европейския съюз, (2010/2309(INI)), Комисия по граждански свободи, правосъдие и вътрешни работи, (A7-0333/2011), Европейски парламент 6.10.2011 г.

18. Проучване за оценка на цикъла на политиката на ЕС за борба с организираната и тежката международна престъпност за периода 2013-2017 г., окончателен доклад, 30.1.2017 г.

19. Заключение на Съвета за определяне на приоритетите на ЕС в борбата срещу тежката и организираната престъпност за периода 2014–2017 г. (док. 12095/13)

20. Конвенция на ООН срещу корупцията, приета с резолюция 58/4 на Генералната асамблея от 31 октомври 2003 г. Ратифицирана със закон, приет от 40-то Народно събрание на 03.08.2006 г., ДВ, бр. 66 от 15.11.2006 г. Издадена от Министерството на правосъдието, обн., ДВ, бр. 89 от 3.11.2006 г., в сила за Република България от 20.10.2006 г.